

Mosca de l'olivera (*Bactrocera* (=Dacus) *oleae* Rossi)

1

2

3

4

1. Adult
2. Picada
3. Pupa
4. Danys

Cicle biològic *Bactrocera* (=Dacus) *oleae* Rossi

G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
+	+	+	+	+	++	+++	+++	++	+++	++	-
						oo	oo	ooo	ooo	oo	
						--	--	---	---	--	-
--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	--	--

Adults: +++
 Larves: ---
 Ous: o o o
 Pupae: ---

Descripció

Dípter de la família Trypetidae. L'adult té una forma semblant a la mosca comuna, però és més petit i de coloració marronosa; mesura uns 4-5 mm de llarg per 8-10 mm d'envergadura alar.

Les ales són allargades i brillants, els ulls tenen reflexos verds-violacis, i és molt característic i vistós l'escudet blanquinós localitzat al final del tòrax. La femella té l'aparell ovopositor a l'extrem de l'abdomen, que és de forma cònica i visible a cop d'ull. Els ous són allargats, de 0'8 x 0'2 mm, blanquinosos i de superfície llisa. La larva és groguenca, de forma cilíndricònica i àpoda, el cap és retràctil, punxegut i fosc; pot arribar a tenir fins a 8 mm de longitud. La pupa té una forma el·líptica allargada, mesura 4-4'5 mm de longitud i és de color groguenc.

Biologia

La seva biologia, tot i que és objecte d'importants estudis, és encara poc coneguda. Passa l'hivern majoritàriament en forma de pupa, encara que en zones litorals es poden trobar adults tot l'any. Normalment, els adults apareixen a la primavera i són excel·lents voladors, fet que els facilita la recerca d'aliments i explica el gran poder de disseminació d'aquesta plaga.

Un cop assolida la maduresa sexual, el mascle fecunda la femella la qual inicia la posta d'ous; evita pondre en olives ja picades i elegeix fruits no gaire verds ni gaire madurs, amb l'objectiu que l'evolució de la larva vagi en harmonia amb la maduració de l'oliva; per això, els primers atacs es produeixen en varietats primerenques i els últims en varietats tardanes. La larva en sortir de l'ou s'alimenta de la polpa de l'oliva on obre una estreta galeria, que augmenta progressivament de mida, fins arribar a formar una cambra irregular prop de la pell, on farà la pupa per transformar-se en adult. Durant la tardor, les pupes també es localitzen soterrades en molta quantitat al sòl.

Síntomes i danys

El primer símptoma és la picada, visible a cop d'ull, però més fàcil d'observar amb lupa. Posteriorment, quan la larva assoleix el màxim desenvolupament, es veuen les olives deformades per una depressió a la pell que coincideix amb les parts menjades.

Els fruits afectats normalment es desprenen de l'arbre i presenten el típic forat de sortida de la mosca adulta. Els danys directes els produeix únicament en el fruit, en alimentar-se de l'oliva, cosa que pot traduir-se en una certa pèrdua del pes de la collita. Excepte en l'oliva de talula, on la depreciació comercial és evident, aquest dany es considera petit.

Els danys indirectes són més greus, ja que les olives picades acceleren la maduració cosa que provoca de vegades la caiguda, i sobretot a causa que pels forats de sortida dels adults poden penetrar un complex de fongs i bacteris que acaben descomponent la polpa, la qual cosa perjudica la qualitat de l'oli, en augmentar considerablement la seva acidesa i variar el seu color i viscositat.

Enemics naturals

Estan citats nombrosos insectes himenòpters de les famílies Braconidae, Eurytomidae, Eulophidae, etc., dels quals s'ha detectat alguna acció, però amb una eficàcia baixa.

Cal destacar el Bracònid *Opius concolor*, sobre el qual s'han realitzat treballs específics, fins i tot alliberaments puntuals per tal d'estudiar la seva eficàcia en el control de la plaga.

Mitjans de lluita

La lluita va dirigida contra els adults, amb l'objectiu d'evitar les picades de posta. Per tant, és necessari el seguiment continuat del nivell de població, el qual es realitza mitjançant bateries de trames alimentàries, cromàtiques (de color groc) i sexuals, i actualment amb la combinació d'aquests sistemes.

D'altra banda, el seguiment de la maduració sexual de les femelles, observant la formació d'ous a l'interior, permet preveure quan s'iniciarà un període important de posta. Amb aquestes dades les Estacions d'Avisos, assessoren dels moments de tractament adients per evitar un atac massiu; aquesta informació és important completar-la per part del mateix agricultor, fent controls visuals localitzats per percentatge d'olives picades a la seva parcel·la; es considera necessari intervenir en arribar al 5%.

Tractament amb esquer:

És interessant quan les poblacions són baixes. Pot realitzar-se per mitjans terrestres o aeris amb una barreja d'insecticida i proteïna hidrolitzada. De forma terrestre consisteix a mullar solament una branca de l'arbre, orientada al migdia.

De forma aèria, l'avió realitza les passades cada 100m, però amb una amplada de tractament d'uns 25 m i així queda tractat un 25% de la superfície, però protegit el 100%.

Aquests tractaments són tradicionals a les comarques del Baix Ebre i el Montsià.

Tractament total:

Mullant tot l'arbre. Generalment s'aprofita per lluitar contra les altres plagues i malalties, com la caparreta negra (*Saissetia oleae*) i l'ull de gall o "repilo" (*Spilocaea oleagina*).
